एकाइ ५ · नागरिक सचेतना: नागरिक पहिचान, सुशासन र राष्ट्रियता

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क ३०

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ३०

१ मुख्य शब्द [३]

कोठामा दिइएका उपयुक्त शब्द छानी खाली ठाउँ भर्नुहोस्। कोठाका दुईओटा शब्द प्रयोग हुँदैनन्। प्रत्येक खाली ठाउँको ०.५ अङ्क छ।

दशगजा	**नागरिक बडापत्र**	**निगरानी समूह**	**पानीढलो**	**राष्ट्रिय अखण्डता**	**व्यक्तिगत घटना**	**सार्वभौमसत्ता**	**सेवाग्राही**

जन्म, मृत्यु, विवाह, सम्बन्धविच्छेद र बसाइँसराइ जस्ता जीवनका मुख्य घटनालाई _____ भनिन्छ। सेवा लिन आउने मानिसलाई _____ भनिन्छ। कुन सेवा कहाँ, कति समयमा र कति शुल्कमा पाइन्छ भनेर सार्वजनिक गरिएको सूचनालाई _____ भनिन्छ। राज्यले मनपरी गरे आवाज उठाउने भएकाले नागरिक समाजलाई _____ पनि भनिन्छ। आफ्नो सिमानाभित्र अरू कसैको हस्तक्षेपविना आफ्ना निर्णय आफैँ गर्न पाउने राज्यको सर्वोच्च अधिकारलाई _____ भनिन्छ। नेपाल–भारत सिमानामा दुई देशका बिचमा छाडिएको करिब दश गज चौडाइको जमिनलाई _____ भनिन्छ।

२ जोडा मिलाउनुहोस् [३]

समूह ‘क’ का कागजात वा नागरिकतालाई समूह ‘ख’ का विवरणसँग जोडा मिलाई कोठामा अक्षर लेख्नुहोस्। समूह ‘ख’ को एउटा विवरण बढी छ। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

समूह ‘क’		समूह ‘ख’
१. वंशजको नाताले नागरिकता	☐	**क.** आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकार मात्र दिने, राजनीतिक अधिकार नदिने
२. अङ्गीकृत नागरिकता	☐	**ख.** जन्मँदा बाबु वा आमा नेपाली नागरिक भएकाले पाउने
३. सम्मानार्थ नागरिकता	☐	**ग.** सङ्कटकालमा पनि निलम्बन गर्न नपाइने हक
४. गैरआवासीय नेपाली नागरिकता	☐	**घ.** जन्मेको ३५ दिनभित्र वडा कार्यालयमा निःशुल्क बन्ने
५. जन्मदर्ता प्रमाणपत्र	☐	**ङ.** दसै औँलाको छाप र विवरण राखिएको चिपसहितको स्मार्ट कार्ड
६. राष्ट्रिय परिचयपत्र	☐	**च.** विशिष्ट विदेशी व्यक्तिलाई सम्मानस्वरूप दिइने
		छ. विदेशी नागरिकले कानुनले तोकेका सर्त पूरा गरेपछि पाउने

३ ठिक कि बेठिक? [२]

वाक्य ठिक भए ✓ र बेठिक भए ✗ चिह्न लगाउनुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

i. संविधानको धारा ४८ मा नागरिकका चार कर्तव्य लेखिएका छन्। ☐

ii. नेपालमा सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ ले सुशासनसम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ। ☐

iii. नागरिक समाज कुनै एउटा राजनीतिक दलको पक्षमा काम गर्ने समूह हो। ☐

iv. नेपाल र चीनबिचको सिमानामा दशगजा छाडिएको छ। ☐

४ अति छोटो उत्तर [८]

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. नेपाली नागरिकले कति वर्ष पुगेपछि नागरिकताको प्रमाणपत्र पाउँछन्? [१]

ख. नागरिकताको प्रमाणपत्र कुन कार्यालयले दिन्छ? [१]

ग. मानव अधिकारको विश्वव्यापी घोषणापत्रको कुन धारामा व्यक्तिको समुदायप्रतिको कर्तव्यको कुरा छ? [१]

घ. संविधानको कुन धाराले नेपाली राष्ट्रको परिभाषा दिएको छ? [१]

ङ. शान्ति र मैत्री, सुरक्षा, सिमाना र प्राकृतिक स्रोतसम्बन्धी सन्धि अनुमोदन गर्न सङ्घीय संसद्का दुवै सदनमा कति बहुमत चाहिन्छ? [१]

च. विद्यार्थीहरू शनिबार विद्यालयनजिकको खोलाकिनार सफा गर्न गए। उनीहरूले कस्तो कर्तव्य पालना गरे? [१]

छ. कक्षाको कप्तान चुन्दा बहुमत पाएकी साथीले हारेका साथीका सुझाव पनि सुनेर काम गरिन्। यो लोकतान्त्रिक आचरणको कुन पक्ष हो? [१]

ज. एउटा नदीले बहाब बदलेपछि दुई देशबिच सिमानाबारे मतभेद भयो। यस्तो समस्या सुल्झाउने एउटा उपाय लेख्नुहोस्। **[१]**

५ छोटो उत्तर **[८]**

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. जन्मदर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्दा हुने कुनै दुई फाइदा लेख्नुहोस्। **[२]**

ख. हामीले आफ्नो अधिकारको प्रयोग गर्दा अरूको अधिकारको हनन गर्नुहुँदैन भन्ने तथ्यलाई उदाहरणसहित प्रस्ट पार्नुहोस्। **[२]**

ग. सीमा सुरक्षा किन आवश्यक छ? दुई कारण लेख्नुहोस्। **[२]**

घ. तपाईं कुनै स्थानीय तहको प्रमुख हुनुभयो भने सुशासन कायम गर्न के के गर्नुहुन्छ? कुनै दुई काम लेख्नुहोस्। **[२]**

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-9-social/civic-awareness

६ लामो उत्तर [४]

तलको प्रश्नको लामो उत्तर लेख्नुहोस्।

देशहरूबिच सीमा विवादका कुनै दुई कारण उल्लेख गर्दै समाधानका दुई उपाय लेख्नुहोस्।

७ सोच्नुहोस् [२]

सोचेर उत्तर लेख्नुहोस्।

राष्ट्रिय परिचयपत्रले नागरिकको विवरण एकै ठाउँमा सुरक्षित राख्छ र सरकारी सेवालाई राष्ट्रिय परिचय प्रणालीमा जोड्छ। यसले सुशासन कायम गर्न कसरी मदत गर्न सक्छ? तर्क दिनुहोस्।

८ क्रियाकलाप: सुशासनका आयाम (अङ्क नदिइने)

सुशासनका चार आयामले के समेट्छन् र तपाईंको विद्यालयमा प्रत्येकको एउटा उदाहरण के हुन सक्छ, लेखेर तालिका पूरा गर्नुहोस्।

आयाम	यसले के समेट्छ	विद्यालयमा एउटा उदाहरण
राजनीतिक आयाम		
सामाजिक आयाम		
नैतिक आयाम		
व्यवस्थापकीय आयाम		